Sivutoimiyrittäjyyden tärkein motiivi on halu toteuttaa itseä

4.11.2021

Seinäjoen ammattikorkeakoulu toteutti keväällä laajan sivutoimista yritystoimintaa harjoittaville suunnatun kyselyn yhteistyössä Suomen Uusyrityskeskuksen ja Norstatpanelin kanssa. Verkkokyselyyn vastasi kaikkiaan 486 hybridiyrittäjää. Edellinen vastaava tutkimus toteutettiin vuonna 2014.

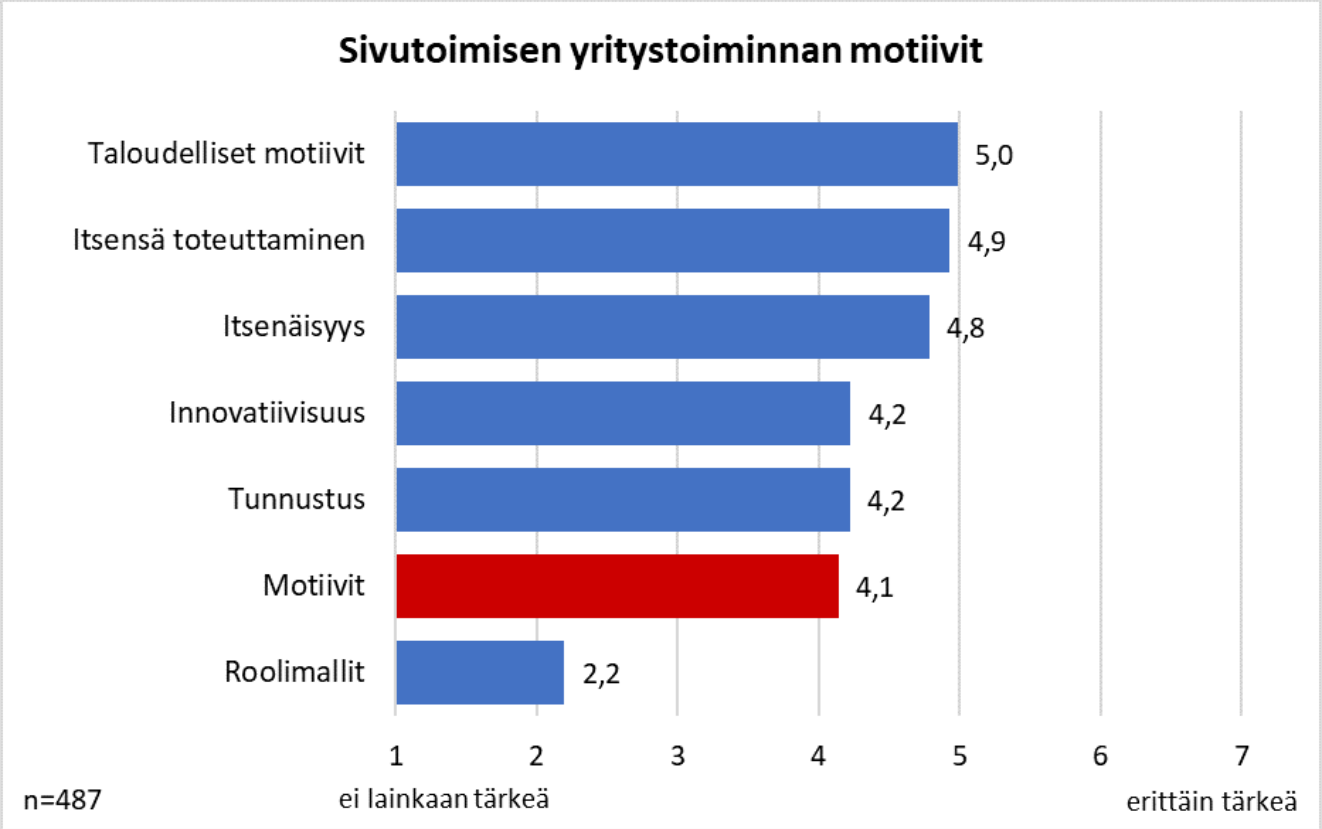
Yhtenä tekijänä selvitettiin sivutoimiyrittäjyyden motiiveja. Vastaajille esitettiin motiiviväittämiä, joissa vastausvaihtoehtoina oli Likertin 7-portainen asteikko, jossa 1=ei lainkaan tärkeä ja 7= erittäin tärkeä. Taulukossa 1 on kuvattu kaikkien vastausten jakautuminen yksittäisten motiivien osalta. Tärkeimmäksi motiiviksi nousee halu toteuttaa itseä (ka 5,3). Jopa 73 % on antanut siitä arvon 5-7. Myös lisätulojen hankkiminen on tärkeä motiivi monella (ka 5,3). 74 % on antanut siitä arvon 5-7. Seuraavaksi tärkein motiivi on halu oppia uutta ja kasvaa ihmisenä (ka 5,0). Vähemmän tärkeitä motiiveja ovat ihaileman henkilön esimerkin seuraaminen (ka 2,4) tai perheen perinteiden jatkaminen (ka 2,0).

Taulukko 1. Sivutoimiyrittäjyyden motiivit.

Missä määrin seuraavat tekijät kuvaavat syitäsi aloittaa sivutoiminen yritystoiminta?	n	1	2	3	4	5	6	7	Keski-arvo
		%	%	%	%	%	%	%	
Halusin toteuttaa itseäni	487	6	3	7	11	19	20	**34**	**5,3**
Halusin hankkia lisätuloja	487	3	5	7	11	22	20	**32**	**5,3**
Halusin oppia uutta ja kasvaa ihmisenä	485	5	5	11	14	**23**	20	**23**	**5,0**
Halusin suuremmat henkilökohtaiset tulot	487	5	6	13	14	18	18	**26**	4,9
Halusin olla oma pomoni	485	10	6	9	12	18	16	**28**	4,8
Halusin enemmän joustoa elämäntilanteeseeni	486	7	9	9	14	20	17	**23**	4,8
Halusin turvata taloudellisen asemani	487	7	7	11	17	20	14	**24**	4,7
Halusin haastaa itseni	487	11	6	9	15	**24**	19	16	4,5
Halusin saavuttaa jotain ja saada siitä tunnustusta	487	11	9	12	16	**21**	15	17	4,4
Halusin olla innovatiivinen	486	17	10	9	16	**20**	15	14	4,1
Tavoittelin parempaa asemaa itselleni	487	14	13	12	**18**	17	14	13	4,1
Halusin kehitellä tuoteideaani	487	**26**	11	10	15	17	10	11	3,6
Seurasin ihailemani henkilön esimerkkiä	487	**52**	13	8	11	8	5	2	2,4
Halusin rakentaa yrityksen, jota lapseni voivat aikanaan jatkaa	485	**56**	15	7	8	6	4	4	2,2
Halusin jatkaa perheen perinteitä	487	**63**	11	5	9	6	3	3	2,0

Asteikko 1-7, jossa 1=ei lainkaan tärkeä tekijä, 7=erittäin tärkeä tekijä

Tarkempi analyysi osoitti, että motiivit voitiin jakaa erilaisiin luokkiin. Niitä olivat taloudelliset motiivit, itsensä toteuttamiseen liittyvät motiivit, itsenäisyyteen liittyvät motiivit, innovatiivisuuteen liittyvät motiivit, tunnustuksen saamiseen liittyvät motiivit ja roolimalleihin liittyvät motiivit. Kuviossa 1 on vielä esitetty näiden motiivien keskiarvot. Tärkeimpiä motiiveja ovat taloudelliset motiivit (ka 5,0) ja itsensä toteuttamisen motiivit (ka 4,9). Myös itsenäisyyteen liittyvät motiivit ovat tärkeitä (ka 4,8). Hieman vähemmän tärkeitä ovat innovatiivisuuteen ja tunnustukseen liittyvät motiivit (molempien ka 4,2) ja vähiten tärkeitä roolimalleihin liittyvät motiivit (ka 2,2).

Kuvio 1. Sivutoimiyrittäjyyden motiivit luokiteltuna.

Motiivit eroavat miesten ja naisten välillä

Miesten ja naisten keskiarvoissa on eroja kaikkien motiivien suhteen. Naisilla on korkeammat keskiarvot kaikkien muiden motiivien kuin roolimallien suhteen. Naisille taloudelliset motiivit ovat tärkeämpiä (ka 5,1) kuin miehille (ka 4,8). Innovatiivisuuden motiivit ovat myös naisille hieman tärkeämpiä (ka 4,4) kuin miehille (ka 4,1). Itsenäisyyden motiivien osalta ero miesten ja naisten välillä on tilastollisesti erittäin merkitsevä. Naisten keskiarvo on tämänkin motiivin kohdalla korkeampi (ka 5,1) kuin miesten (ka 4,5). Tunnustukseen liittyvien motiivien osalta ero on tilastollisesti merkitsevä samoin kuin itsensä toteuttamiseen liittyvien motiivien osalta. Tunnustukseen liittyvien motiivien keskiarvo on naisilla 4,5 ja miehillä 4,0. Myös itsensä toteuttaminen on tärkeämpää naisille (ka 5,1) kuin miehille (ka 4,7). Ainoa motiivi, jossa miehillä on korkeampi keskiarvo, on roolimallit. Miesten keskiarvo roolimalleihin ja perinteisiin liittyvien motiivien osalta on 2,3 ja naisten 2,1.

Koulutustausta, ikä ja pääasiallinen toiminta vaikuttavat motiiveihin

Vastaajan koulutustausta on yhteydessä taloudellisiin motiiveihin. Taloudelliset motiivit ovat hieman tärkeämpiä perus-, toisen- tai keskiasteen koulutuksen saaneille (ka 5,2) kuin korkeakoulutetuille (ka 4,8). Muiden motiivien osalta keskiarvoissa ei ollut eroja koulutustaustan perusteella. Ikäluokkien välillä on eroa keskiarvoissa taloudellisten motiivien ja roolimalleihin liittyvien motiivien kohdalla. Taloudelliset

motiivit ovat tärkeämpiä alle 30-vuotiaille (ka 5,4) verrattuna vanhempiin ikäluokkiin (keskiarvot välillä 4,5-5,0). Myös roolimallit ovat tärkeämpiä nuoremmille, alle 30-vuotiaille (ka 2,6) tai 30-39-vuotiaille (ka 2,3) verrattuna vanhempiin ikäluokkiin (keskiarvot välillä 1,9-2,1).

Keskiarvot eroavat taloudellisten motiivien ja itsenäisyyteen liittyvien motiivien kohdalla sen suhteen, minkä rinnalla yrittäjyys on sivutoimista. Taloudelliset motiivit ovat kaikkein tärkeimpiä niille, jotka toimivat yrittäjinä opiskelun, vanhempainvapaan tai työttömyyden rinnalla (ka 5,3) ja sen jälkeen niille, jotka toimivat yrittäjinä palkkatyön rinnalla (ka 5,0). Taloudelliset motiivit eivät ole niin tärkeitä eläkeläisille (ka 4,2). Itsenäisyyteen liittyvät motiivit ovat tärkeämpiä niille, jotka ovat yrittäjyyden lisäksi palkkatyössä (ka 4,6). Eläkkeen rinnalla yrittäjänä toimivien keskiarvo on itsenäisyyteen liittyvien motiivien osalta 4,5 ja opiskelun, vanhempainvapaan tai työttömyyden rinnalla yrittäjänä toimivien osalta 4,3. Eläkeläisille tunnustuksen saaminen ei ole kovin merkittävä motiivi (ka 3,6) verrattuna palkkatyön rinnalla yrittäjyyttä harjoittaviin (ka 4,3) tai opiskelun, vanhempainvapaan tai työttömyyden rinnalla yrittäjyyttä harjoittaviin (ka 4,3). Itsensä toteuttamiseen liittyvät motiivit ovat tärkeämpiä opiskelun, vanhempainvapaan tai työttömyyden rinnalla yrittäjänä toimiviin (ka 5,1) kuin eläkkeen rinnalla yrittäjänä toimiville (ka 4,3). Palkkatyön rinnalla yrittäjänä toimivien keskiarvo on hieman pienempi itsensä toteuttamisen motiivien osalta (ka 4,9) kuin opiskelun, vanhempainvapaan tai työttömyyden rinnalla yrittäjänä toimiville.

Tulokset osoittavat, että syitä sivutoimiseen yrittäjyyteen on monia. Useimmille on tärkeää itsensä toteuttaminen, mutta myös taloudellisilla tekijöillä on merkitystä. Asiat myös muuttuvat ihmisen ikääntyessä ja jäädessä eläkkeelle. Esimerkiksi tunnustuksen saaminen ei ole yhtä merkityksellistä kuin nuorempana. Toisaalta roolimallien merkitys on nuoremmille ikäluokille suurempi kuin vanhemmille.

Hyvinvoiva hybridiyrittäjä -hanke

Kysely toteutettiin osana Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja Työterveyslaitoksen yhteistä Hyvinvoiva hybridiyrittäjä -hanketta. Hanke pyrkii rakentamaan nykyaikaisen työelämän hyvinvointikompassia yksilöille, joiden työelämä rakentuu erityyppisistä elementeistä. ESR-rahoitteisessa hankkeessa mm. järjestään hybridiyrittäjille suunnattuja työpajoja, joissa työstetään yrittäjien käytännössä kohtaamia haasteita.

Tämä artikkeli kuuluu sarjaan, jossa tarkastellaan hankkeessa toteutetun kyselytutkimuksen tuloksia. Seuraavat saman sarjan artikkelit ovat ilmestyneet aiemmin @SeAMK Verkkolehdessä:

Yrittäjyyden tukena läheisetHybridiyrittäjät hyvinvoivia ja onnellisiaMielikuvat yrittäjien sosiaaliturvasta monella kielteisiäHybridiyrittäjyyden kuva tarkentuu **Sanna Joensuu-Salo, tutkijayliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakouluAnmari Viljamaa, yliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakouluEmilia Kangas, projektipäällikkö, Seinäjoen ammattikorkeakouluMarja Katajavirta, asiantuntija, Seinäjoen ammattikorkeakoulu**